

fund af undervandskulturarv som for eksempel dele af skibsvrag m.m., som er nødvendig, for at Danmark på dette område kan leve op til Havretskonventionen.

2. Hovedpunkterne i lovforslaget

Som følge af Danmarks forestående ratifikation af Havretskonventionen, er der behov for at indsætte en bestemmelse i havmiljøloven svarende til artikel 230. Der er endvidere behov for at indsætte en bestemmelse i museumsloven svarende til artikel 149 og 303 i Havretskonventionen.

2.1 Artikel 230 i Havretskonventionen

Artikel 230 begrænser som hovedregel den straffetretlige sanktion til pengebøder og har følgende ordlyd:

»1. Kun pengebøder kan pålægges for overtrædelser, begået af fremmede fartøjer uden for søterritoriet, af nationale love og forskrifter eller gældende internationale regler og normer til forebyggelse, begrænsning og kontrol af forurening af havmiljøet.

2. Kun pengebøder kan pålægges for overtrædelser, begået af fremmede fartøjer på søterritoriet, af nationale love og forskrifter eller gældende internationale regler og normer til forebyggelse, begrænsning og kontrol af forurening af havmiljøet, undtagen hvor der er tale om forsætlig og alvorlig forurening.

3. I sager, der er anlagt for sådanne overtrædelser begået af fremmede fartøjer, og som kan føre til pålæggelse af straf, skal den anklagedes anerkendte retigheder iagttages.«

Efter de gældende straffebestemmelser, der er parallelle til miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelser, er den primære sanktion bødestraf. Fængsel kan kun komme på tale under nærmere angivne omstændigheder, herunder hvis overtrædelser er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed og hvis der er voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare herfor eller opnået eller tilskrevet en økonomisk fordel.

I henhold til artikel 230 i Havretskonventionen kan fængselsstraf kun komme på tale, hvis et udenlandsk skib har begået en overtrædelse på søterritoriet, hvor der er tale om en forsætlig og alvorlig forurening af havmiljøet.

I henhold til straffeloven straffes ikke alene forsætlige overtrædelser af særlovgivningen, men også uagtsomme, medmindre andet er fastsat. For idømmelse af fængselsstraf stiller havmiljøloven alene krav om, at der ved overtrædelser er forvoldt skade på miljøet eller fremkaldt fare herfor, eller der er opnået eller tilskrevet en økonomisk fordel. I forhold til straffeloven og havmiljølovens bestemmelser er der således reelt

tale om en lempelse af straffniveauet for så vidt angår udenlandske skibe. Reelt synes lempelsen ikke at få så stor betydning, idet fængselsstraf hidtil ikke ses at have været på tale i sager om overtrædelse af havmiljøet.

Det skal bemærkes, at Havretskonventionens skærpede betingelser for at idømme fængselsstraf kun gælder for overtrædelser begået fra udenlandske skibe i den eksklusive økonomiske zone. Ændringen i straffebestemmelsen kommer derfor kun til at gælde for overtrædelser begået fra udenlandske skibe i den eksklusive økonomiske zone. Derimod opretholdes den nugældende straffebestemmelse vedrørende fængselsstraf for overtrædelser begået fra danske skibe m.v.

2.2 Artikel 149 i Havretskonventionen

Artikel 149 vedrører arkæologiske og historiske genstande og har følgende ordlyd:

»Alle genstande af arkæologisk eller historisk art, der findes i Området, skal bevares eller overdrages i hele menneskehedens interesse, under særlig hensyntagen til den fortrinsret, der tilfalder oprindelsesstaten eller -landet eller den kulturelle eller historiske og arkæologiske oprindelsesstat.«

Begrebet oprindelsesstat er i denne forbindelse uklart. Artiklen angiver ikke nogen prioritering i tilfælde, hvor oprindelsesstaten ikke er den samme som den, hvori genstanden af kulturelle, historiske eller arkæologiske grunde kan siges at have sin oprindelse.

Ved »Området« forstås som defineret i konventionens artikel 1, nr. 1: »Havbunden og dens undergrund, som ligger uden for grænserne for national jurisdiktion.« I lovforslaget anvendes ud fra en sproglig betragtning termen »den dybe havbund« i stedet for »Området«. Der er ikke med den ændrede sprogbrug tilsigtet en afvigelse fra definitionen i artikel 149.

Artikel 149 afviger fra nuværende praksis, hvorefter finderer frit kan disponere over fund gjort på den dybe havbund. Efter lovforslaget vil det som udgangspunkt være den danske stat, der disponerer over fund gjort på den dybe havbund. Det er Kulturministeriets vurdering, at Havretskonventionen pålægger staterne en forpligtelse til at tage vare på den kulturarv, der findes på den dybe havbund uden for staternes jurisdiktion. For at Danmark kan leve op til denne forpligtelse og påtage sig det ansvar, som konventionen foreskriver, er det hensigtsmæssigt med en regulering, der svarer til den regulering, der gælder inden for national jurisdiktion, hvorefter staten disponerer over fundet. I Danmark vil det være Kulturarvsstyrelsen, der vil vurdere de konkrete tilfælde, der måtte opstå.